

EDİTÖRDEN

Değerli Bilim İnsanları,

2020 yılının bu son sayısı ile beş yıldır dergimizi düzenli çıkarıyor olmanın haklı gururunu yaşıyoruz. Dergimize ulaşan bilimsel çalışma sayısı ve kalitesinin günden güne artarak devam etmesi sürdürülebilirlik ve gelişim adına bizlere güç veriyor. Güncel gelişim ve ihtiyaçları karşılayarak gelecek nesillerin gereksinimlerine yanıt verme ve daimi olma yeteneği olarak nitelendirilen **“sürdürülebilirlik kavramı”** kaynakların verimli kullanımı ile ekolojik, ekonomik ve toplumsal boyutları da bir arada barındıran bütünsel bir yaklaşım olarak nitelendiriliyor. Aynı zamanda **“sürdürülebilirlik”** sağlık, hayat ve eğitim kalitesinin tüm toplumlar için tatmin edici bir düzeye ulaşması konusuna odaklanarak, insan ilişkilerinin zenginleştirilmesi ve güçlendirilmesine ek olarak insanların bireysel ve grup olarak hedeflerine ulaşmasını ve topyekûn sosyal gelişimi destekliyor. Sürdürülebilir gelişme süreci, toplumları, eko sistemleri, doğal kaynakları kapsayan ve yoksulluk, insan hakları, herkes için eğitim, sağlık ve güvenlik gibi sorunlara çözüm üretme hedefini taşıyor. Bu kapsamda, **“Sağlık ve Eğitim”** temalı dergimiz sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde alanında öncü bilim insanlarından bilimsel alana yeni dahil olan araştırmacı ve öğrencilere kadar geniş bir perspektifte makale üretenler ile bunlardan faydalanmak isteyenleri buluşturmayı ve gelişimi desteklemeyi hedefliyor.

Bu sayıda 7 adet araştırma makalesi, 2 adet derleme ve 1 adet olgu raporunu sizlere ulaştırıyoruz. Araştırma makalelerinin ilki **“Farklı Öğrenme Stillere Sahip Üniversite Öğrencilerinde Fiziksel Aktivite, Yorgunluk ve Muskuloskeletal Ağrının Karşılaştırılması”** ismini taşımaktadır. Eğitim sürecinde öğrencilerin öğrenme stillerinin öğrenme süreci ve akademik başarı ile ilişkili olduğu ve eğiticiler için önem taşıdığı bilinmektedir. Öğrenme stilleri farklı faktörlerden etkilenebilir ve fiziksel aktivite, yorgunluk ve muskuloskeletal ağrı ile ilişkisi olabilir. Alanyazına bu anlamda katkı vermek için tasarlanan çalışma, farklı öğrenme stillerine sahip üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite ve yorgunluk düzeylerinin benzer olduğunu, ancak görsel öğrenme stiline sahip öğrencilerde bel ve boyun ağrılarının daha fazla görüldüğünü vurgulamıştır.

Yine üniversite öğrencilerinin sağlığı üzerine yoğunlaşan **“Düzenli Fiziksel Aktivite ve Egzersiz Alışkanlığı Olan ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluklarının Karşılaştırılması: Ön Çalışma”** isimli makale, düzenli fiziksel aktivite ve egzersiz alışkanlığının çok sayıda fizyolojik yararı olduğunu, ancak düzenli fiziksel aktivite ve egzersiz alışkanlığı olan ve olmayan üniversite öğrencilerinin özellikle kalp/solunum sistemi dayanıklılığı ve vücut kompozisyonu üzerine bu alışkanlığın etkisinin araştırılması gerekliliğini vurgulamıştır. Çalışmada, gruplar arasında dayanıklılığa ilişkin fiziksel uygunluk farklılık gösterirken, vücut kompozisyona ait farklılık bulunamamıştır.

Fiziksel uygunluk ve vücut kompozisyonu kontrolünün sağlanamaması ciddi bir metabolik hastalık olarak Tip 2 Diyabetin hazırlayıcı etkenleri arasında karşımıza çıkmaktadır. **“Tip 2 Diyabetli Bireylerin Besin Etiketini Okuma Alışkanlıkları ve Etiket Okuma Alışkanlıklarının Besin Satın Alma Davranışları Üzerine Etkisinin İncelenmesi”** isimli üçüncü araştırma makalemizde, tüm dünyada ve eş zamanlı olarak ülkemizde ciddi ve hızla görülme sıklığı artan bir sorun olarak gündeme oturan Diyabet hastalığına vurgu yapılarak, yeme davranışı ve obezite kontrolü için besin etiketi okuma alışkanlığı sorgulanmıştır. Makalede, “besin etiketleri, ambalajlanmış besinlerin laboratuvar analizi ile saptanmış enerji, besin öğelerinin miktarı ve tüketicinin günlük alması gereken besin öğelerinin ne kadarını karşıladığının yüzde olarak belirtildiği bilgi metinleridir” tanımı yapılmıştır. Bu bilgiler, bireyleri doğru besin tercihlerine yönlendirebilir. Araştırma sonuçlarına göre, diyabetli bireylerin çoğunluğunun besin etiketlerini okumadığı ve etikette yazan bilgileri anlamadığı saptanmıştır. Makalenin Tip 2 Diyabetli hastalar ile gündeme taşıdığı besin etiketi bilgisi okuma ve anlama durumunun artmasıyla daha sağlıklı seçimler yapma ve sağlıklı bir yaşam sürdürme farkındalığı oluşturması önemlidir.

Sağlığın biyopsikososyal çerçevede ele alınması gerekliliğinin son yıllarda artan vurgusuyla psikolojik yaklaşım daha önemli hale gelmiştir. Bu sayıdaki diğer araştırmalar, özellikle psikososyal durum üzerine yoğunlaşmıştır. Hemşirelik öğrencilerine özel müfredatlar ile Psikiyatri hemşireliği dersi kapsamında bilgi aktarılmasının sonuçlarına değerlendiren **“Psikiyatri Hemşireliği Dersi Alan ve Almayan Öğrenci Hemşirelerin Psikiyatrik Damgalamaya İlişkin Görüşleri”** isimli makalede, dersi alan öğrencilerin psikiyatri hemşiresinin mesleki sorumluluklarının bilincinde olduğu ve damgalamayı önlemeye yönelik daha geniş bir vizyona sahip olduğu gözlenmiştir.

Psikososyal etkilenimler konusuna eğilen diğer araştırma makalesi **“Beta Talasemi Minör Tanılı Ergenlerde Anksiyete ve Depresyon Düzeylerinin Değerlendirilmesi”** üzerinedir. Bu çalışmanın, ergen talasemi taşıyıcılı bireylerde kaygı ve depresyon düzeyini inceleyen ilk araştırmalardan biri olduğu ile kaygı ve depresyon skorlarının kontrollere göre değişmediği bildirilmiştir.

EDİTÖRDEN

Bakım yükü; bakım verenin, üstlendiği bakım sonucunda ortaya çıkan, psikolojik sıkıntı, ekonomik, sosyal, fiziksel ve sağlık olmak üzere birçok alanda yaşanan problemler ile olumsuz objektif ya da subjektif sonuçları içerir. **“Yoğun Bakımda Yatan Hastaların Yakınlarının Bakım Verme Yükü ve Psikososyal Uyumları Arasındaki İlişki”** isimli araştırmada dahiliye yoğun bakımda yatan hasta yakınlarının bakım verme yükü ile psikososyal uyumlarının orta düzeyde olduğu, bakım vermeye yönelik algıladıkları sıkıntı arttıkça, hastalığa psikososyal uyumlarının kötüleştiği ortaya konulmuştur.

“Preoperatif Dönemde Yapılan Tanıtıcı Eğitimin Kaygı Üzerine Etkisi: Randomize kontrollü çalışma” isimli çalışma ameliyat olacak hastalara ameliyat öncesi dönemde verilen eğitimin kaygı üzerine olumlu etkisi olduğunu, daha önce hastanede yatma durumunun da ameliyat öncesi kaygı düzeyini etkilediğini ortaya koymuştur. İngilizce olarak kabul edip yayınladığımız çalışmanın uluslararası olarak da paylaşılan bir makale olmasını diliyorum.

Bu saydaki derlemelerin ilki **“Spinal Kord Yaralanmalı Hastalarda Pulmoner Rehabilitasyon Yaklaşımları”** üzerinedir. Pulmoner komplikasyonlar ve pulmoner rehabilitasyon uygulamalarının ele alındığı derlemenin alanda çalışan sağlık profesyonellerine ilgili hasta grubuna bakım verirken yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

“Tek Zincirli Doymuş Yağ Asitleri ve Sağlık İlişkisi” isimli derlemede tek zincirli doymuş yağ asitlerinin beslenmedeki biyobelirteç rolü, bazı hastalıklarla ilişkisi ve olası mekanizmaları üzerine bilgi verilmiştir.

Gelişen teknoloji ile uygulanan yeni tedavi yöntemlerinin ve sonuçlarının aktarıldığı olgu çalışmaları sonraki gelişme ve sonuçlara ışık tutmak açısından önem arz etmektedir. Bu kapsamda ülkemizde yeni uygulanmaya başlayan ve çok tanınmayan Sol Atriyal Apendiks Kapama işleminin özellikleri ve olası komplikasyonlara yönelik hemşirelik modeline dayalı üç olgunun bakımları **“Kardiyolojide Yenilik Sol Atriyal Apendiks Kapama ve Hemşirelik Bakımı: Olgu Sunumu”** isimli çalışma ile aktarılmıştır.

Bu sayıdaki en büyük yeniliklerden birisi bir önceki sayıda olduğu gibi orijinal tasarım ile yayınladığımız kapak sayfasıdır. Prof. Dr. Fikri Salman'a bu sayı için hazırladığı kapak tasarımı ve tasarımın içeriği konusundaki bilgilendirme yazısı için teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm yayınların sağlık personeli, bilim insanları, öğrencilerimiz ve hastalarımız için yol gösterici olabileceğini umut ediyor, sağlıklı günler diliyorum.

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA
Editör